

ADALETİN TEMELİ NEDİR?

09.04.2019,<http://hertaraf.com/koseyazisi-sezai-karakoc-adaletin-temeli-nedir-900#.XKxAMfn7Xp8.whatsapp>

Sezai Karakoç

Adalet mülkün temelidir. Hadis-i Şerif malum, evet bir toplumun yaşantısında, düzgün yaşamak için adalet şarttır. Adalet olmayan yerde; toprak deyin, mülk deyin, yurt deyin veya toplumda, devlette adalet olmazsa orası devam edemez yıkılır gider, bu bilinen bir kuraldır. Ancak adaletin temeli nedir? Mülkün temeli adalet ama adaletin temeli nedir diye düşündüğümüzde, bir nevi insanlığın temel olarak kabul ettiği bu kuralda bu sefer ayrılıklar başlar. Adaletin de temeli; doğru inanç, doğru düşünme, erdem ve fazilettir. Adalet mülkün temeli adaletin de temeli fazilet.

İLK ŞART DOĞRU İNANÇ

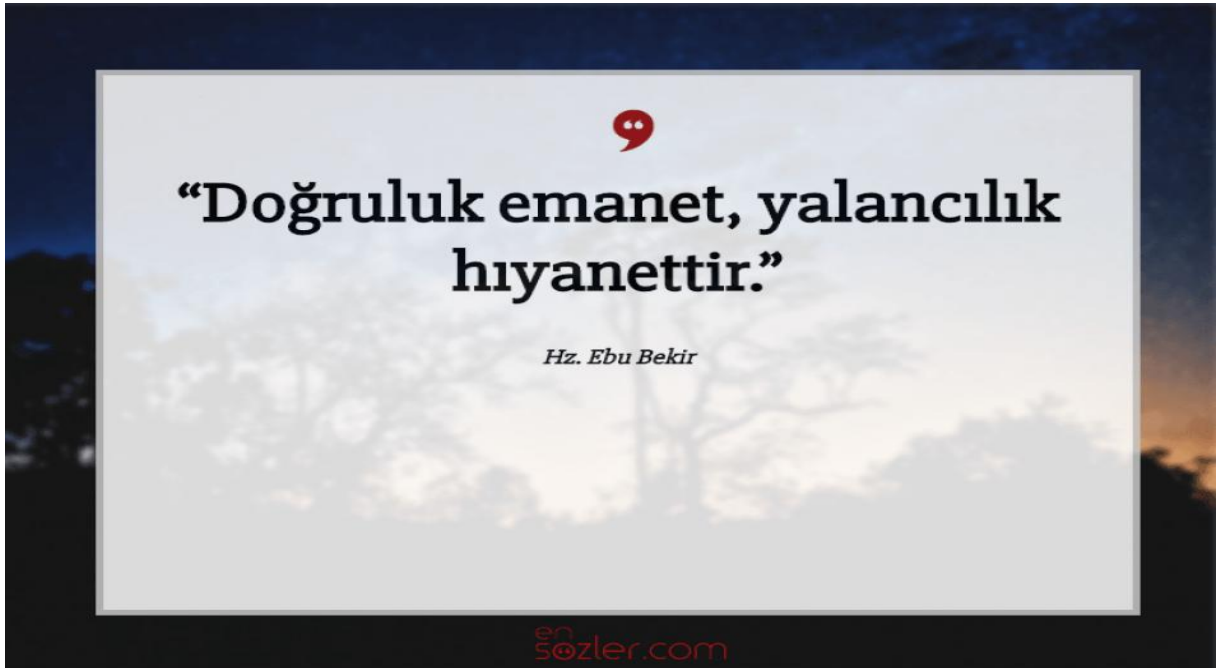
Eğer fazilet, erdem dediğimiz iyilik olmazsa, tek başına adaletle ayakta duramayız. Adaleti biliyorsunuz terazi temsil eder. Eskiden dükkanlarda vardı terazi. Bir tarafa gram koyarsınız bir tarafa da vereceğiniz şeyleri. İki dilin tam dengeye gelmesi lazım. İşte o zaman, o terazi doğru terazi olarak kabul edilirdi. Fakat o, o kadar hassas dengedir ki, her zaman bozulabilir. Yani devamlı bu dengeyi tutmanız son derece zordur ve her zaman da oynar bu. İşte bunun için o terazinin çok düzgün bir yerde olması lazım. Terazinin kefelerine etki yapacak bir şey olmaması lazım, oranın temiz olması lazım. Adaleti ayakta tutan bir altyapı vardır ki, bunun temeli doğru inançtır. Biz Allah'a inanıyorsak, O'nun ebediliğine inanıyorsak ve O'nun kulu olmaktan öte insanların kulu olmamaya, bir takım nefsimizin doğurduğu putlarına tapmamaya karar vermişsek, işte o adaleti yerine getirmek daha kolaydır. Çünkü bunlar altyapısıdır yani platformdur. Bu platformun üzerinde adalet olur. Bunun topluma yaygın ruh hali de fazilettir, erdem yani adaletten de ötesi. Adaletin de temeli budur.

ADALET DOĞRULUK VE İYİLİK ARASINDAKİ ÇİZGİDİR

Bunun için, ‘İslam sitesi erdem sitesidir’ demiştir Farabi. Toplumda İslam’ın temel düşüncesini, ideasını aradığı zaman onda fazileti bulmuştur. Çünkü diğer idealar bu ideanın üzerinde durur. Yani aslında medeniyet dediğimiz üç temel fikre dayanır. Buların birincisi doğruluk; inanç, hakikat onunla sağlanır. Biz de bu; ebedi olan, ezil olan doğmayan, doğurmayan ve putlaştırılmayan bir nevi somut bir şekilde bağlanmayan ve kendisine şirk koşulamayan çocuk izafi atfedilmeyen (Hıristiyanlık’ta olduğu gibi) veya Yahudilik’te olduğu gibi belli bir ırka tahsis edilemeyen inanç. Bu doğruluk ideası, bizim medeniyetimizi teşkil eder. İkincisi iyilik, üçüncüsü de güzellik ideası. İşte adalet bu doğruluk ve iyilik arasındaki çizgidir. Yani doğruluk ve iyilik dediğimiz bir platformun üzerine oturur. Güzellik de bütün bu yapının üzerinde yükselen üst yapıdır. Hepsini de kapsar içine alır. İşte medeniyetimizin üç temel ideası bize ışık tutuyor. Bu yüzden ki biz İslam medeniyetinin öbür medeniyetlerden ayrıldığını görüyoruz.

BATI MEDENİYETİNİN TEMELİNDE AYRIMCILIK VARDIR

Medeniyetler Yunan’dan beri site kelimesiyle ifade edilmiş. Yunan sitesi bir eski Grek sitesi Atina ve Sparta sitesi var, Roma medeniyetinde Roma sitesi. Bizde de İslam sitesi. Bunun temeli nedir diye incelediğimizde, bakıyoruz gerek Grek ve zaten onun etkisinde doğmuş olan Roma medeniyetinde site insanları, bütün dünya insanlarından ayrılarak ikilem olmuştur. Site insanı ve dışarıdakiler, barbarlar. Veyahutta köleler, esirler bir nevi ikinci sınıf insanlardır. Roma da öyledir. Esas olan Roma’da düzen barış için temeli bir nevi Pax Romana (Roma Sulhu) dediği zaman Roma’nın dünyaya hâkimiyeti kastedilir. Neyle hâkimiyeti, güçle hâkimiyetini ifade eder. Romalılar efendilerdir, hür insanlardır, bütün insanlık onun kölesidir. Zincirle, kamçıyla, kılıçla hâkimiyet sağlanır. Sitenin temeli güçtür, kuvvettir.

ERDEM, ADALETİN DE ÖTESİNE GEÇMEKTİR

İslam sitesinde ise Farabi demiş ki, bizim sitesinin temeli fazilettir, erdemdir. Burada Müslümanlar, diğer insanlardan ayrılmaz, çünkü İslam bir ırka ve bir şehre bağlanmamış. Yani bu şehirde olanların dışındakiler köledir denmemiş. Bizim dışımızdakiler de insandır, onlarda bizim gibi Müslüman olursa mutluluğa ererler ve bizimle eşit olurlar. Onun dışında bir yol yoktur. Kimsenin de tekelinde değildir. İsterse o Müslüman olur ve bizi de geçer. Bu şekilde bir görüş vardır ve temeli de erdemdir. Erdem, adaletin de ötesine geçmektir. Derler ki; şeriat, seninki senin, benimki benim. Tarikatta seninki senin benimki de senin. Hakikatte ise, ne seninki senin, ne benimki benim hepsi Allah'ındır. İşte bu erdem sitesinin temel kuralıdır.

KİBİRLENMEYECEKSİN, PAYLAŞACAKSIN

Bunu Maverünnehir'deki büyüklerimiz şu şekilde ifade etmişler: "Parça yahşi, biz yaman. Parça buğday, biz saman. Parça eski Türkçe'de, bizden başkası herkes anlamına gelir. Yani bizden başka herkes iyi, güzel, doğru, biz kötüyüz. Yaman eski dilimizde kötü anlamına gelir. Yahşi'de hala Azerbaycan'da var, güzel iyi manasına geliyor. Herkesi dolu, buğday göreceksin, kendini boş saman göreceksin, işte bu erdem sitesinin temeli, öz eleştiri yapacaksın. Ben şöyle oldum, böyle oldum demeyeceksin. Tam tersine belki de ben samanım, herkesi de kötü gözle görmeyeceksin, küçümsemeyeceksin. Herkes iyi ben kötüyüm diyeceksin. Bu demin dediğim o, seninki senin, benimki benim; şeriat, adalet budur işte. Fakat onun üstünde; seninki senin benimki de senin. Daha da onun üstünde, ne seninki senin ne benimki benim hepsi Allah'ındır. Allah verdiği için şükredelim ve ihtiyaç sahiplerine verelim ve daha verir Allah, bunun ötesinin verir. Böyle bir temele dayanıyor.

DEVLET SADECE HİZMET KURUMU DEĞİLDİR

Şimdi ki liberalizmde mesela devlet deyince; onu bir şirket gibi düşünüyor, vergilerimizi alıyor, elbet bize hizmet edecek. Bir yanıyla öyledir devlet. İnsanlar bir kurum kurmuşlar ortak ihtiyaçlarını gidermek için ama bundan ibaret değil. Toplumun öyle bir kurumudur ki; o gereğinde sadece bir hizmet kurumu değil aynı zamanda bir adalet, fazilet kurumudur devlet İslam'da. Onun için kutludur.

ANCAK FAZİLETLERLE ÖLEBİLİRSİNİZ

Liberalizm diyor ki; vergi veriyorum, devlet vergimle ayakta duruyor, onun için bana hizmet edecek bir tarafla doğru. Peki memleketin savunması, bir istila olursa, işgal olursa o zaman ne olacak. Onu da paralı asker tutarsınız, hizmet eder para alır diyor, esasta askerliği de kabul etmiyor. Ücretle yaptırarsınız diyor. İyi ama o asker icabında ölüyor, şimdi bu karşılar mı onun aldığı ücreti, burada bir adalet var mı? Ancak faziletlerle gidip ölebilirsiniz. Yoksa ücret karşılığı neden ölsün adam, neden yapsın askerliği? Burada eğer bir inanç olmazsa, yurdunu, devletini korumanın manevi bir değeri yoksa sadece aldığı ücret için ölüyorsa, bu onu karşılayabilir mi? Karşılayamaz.

TEMEL ÇÜRÜK

Sonra diyor ki; ben kazanıyorum, vergi veriyorum devlet benim hizmetimde olması lazım. O vergiyi bana harcaması lazım. Ama sen o kazancı nasıl sağlıyorsun? Eğer düzen olmasa, emniyet olmasa toplumun sağladığı bir güven olmasa, sen o kazancı yapamazsın. Güçlüler öbürlerini ezer, onların kölesi uşağı olursun. Yani tamamen dayandığı temel çürük.

DEVLET KUTSAL DEĞİL KUTLUDUR

Şüphesiz ki devleti putlaştırmamalı, devlet bir yanıyla tabi ki hepimizin kurduğu bir kurumdur. Ancak yine de bir manevi ciheti, toplumun bir kurumu olarak, toplumun inancını, toplumdaki erdemi, toplumun idealini ve idealarını ayakta tutmak için kurulmuş bir kurum olması hasebiyle; o hizmetin faktörünün yanında, elbette bir manevi değeri vardır. Onun için İslam'da kutsal değildir devlet ama kutludur, yani bir kutluluk atfedilmiştir.

DEVLET YÖNETİCİSİ, EKSPER DEĞİLDİR

Kutadgu Bilig diye bildiğiniz bir büyüğümüzün eseri vardır. İşte o da kutluluk bilgisi, yani devletin değeri, üst bir değeri olduğu orada söylenir. Bu yüzden devlet yöneticilerinin (bu kutluluk göz önünde tutulunca) sadece uzman ya da bir konuda tecrübeli olması yetmez aynı zamanda erdemli faziletli kişiler olması gerekir. Belli bir maharet, belli bir güç vardır diye hizmet verecektir, fakat devlet yöneticisi sadece bir eksper değildir. Aynı zamanda kendini topluma adanmış bir erdem, fazilet adamıdır. İslam toplumunda bu böyledir. İsterse babadan oğula geçsin. Hanedan olsa bile yine ondan bu istenir. Bazısını kıyamete kadar anarız, fazileti, erdemi yüce ruhu yüzünden, kimisini de kötü olarak anarız, veyahut hiç anmaya değer bulmayız. Onun için böyle bir ölçüsü var.

BATI TOPLUMUNUN TEMELİ GÜÇ

Tek başına adalet toplumu ayakta tutamaz dedik, Rönesans'tan sonra Avrupa'da hukuk bu yönde gelişti, işte sen gidip hakkını alacaksın, mücadele edeceksin hatta bu daha sonra sosyalist hareketleri doğurdu. Yani hakkını sen koparacaksın. Bu tabi realiteden doğmuş bir durum. Batı toplumu güce dayandığı için, yüzyıllar içinde ezilmeler görülüyor. Din ayrı bir sömürü konusu oluyor, ruhbanlar sınıfı çöküyor toplumun üzerine, öbür taraftan kral. Meşhur 14. Louis, 'devlet benim', 'kanun benim' demiş. Buna karşı ilk etapta güzel görünen, hak arama bakıyoruz Batı'yı nereye götürmüş. İşte Fransız ihtilali oluyor, eşitlik, hürriyet ve kardeşlik sloganlarıyla. Hürriyet haykırılarıyla bütün Avrupa'yı sarsan hareket, sonunda Avrupa'yı Napolyon İmparatorluğu'na götürmüş. Bütün Avrupa Fransız İmparatorluğu'na dönüşüyor. Sonra Rusya'ya gidiyor, orayı da istilaya. Fakat orada soğukla kışla karşılaşınca yani tabiatla dağılıyor. Bir Rus çarı, 'tabiat her zaman müttefikidir' Rusya'nın demiş. Sonra Fransız imparatorluğu tarumar olup dağıldı.

FAZİLETİ ESAS ALMAYAN ARAYIŞLAR, HÜSRANLA SONUÇLANIR

Yani hak, hukuk çılgınlıkları koparan ve bunun için ihtilaller yapan ve bütün Avrupa'yı sarsan o hukuk fikri tek başına olduğu için temelinde fazilet ve doğruluk hakikat olmadığı için sonunda, yine eski Roma hakimiyeti ideası bilinçaltından çıkıyor ve Napolyon imparatorluğuna dönüşmek istiyor fakat o da hüsrarla bitiyor. Aynı şey Hitler içinde söz konusu. Yani o hak arama güya; ilerde Sosyalizm, Marksizm ile Sovyet rejimini doğuruyor. Komünist-Marksist rejimini doğurdu ki, 70 yıl sürdü tam bir diktatörlük. Ne hak vardı ne insanlık kalmıştı sonradan çöktü.

NEREDEYSE BÜTÜN AVRUPA BATACAKTI

Öbür taraftan da Almanlar uğradıkları haksızlıklara karşı isyan edip ortaya çıkıp yine temel Batı hukuk anlayışından hareketle gittikleri şey sonunda, Faşizm, Nazizm doğurdu. Sonra Hitler bütün dünyayı istilaya halktı. Sonunda Alman milletinin de yere serilmesine sebep oldu. Avrupa büyük bir savaş geçirdi, neredeyse bütün Avrupa batacaaktı. Eğer bugünün teknolojiyle yapılırdı zaten Avrupa batmıştı. Bakıyoruz Komünizm'de hiçbir zaman ne bireyin hakkı var ne bir şey güya haktan hareket ettiler ama sonuç oraya gitti. Çünkü erdemi fazileti hesaba katmıyorlar. Hâlbuki erdem o adaletin temeli.

ARTIK DEMAGOJİ YERİNİ FAZİLETE BIRAKMALI

Şimdi dikkat ederseniz herkes kendi hakkını ararken bitmez bu tartışma, sürüp gider, demagoji denir buna, sürüp giden karşılıklı demagoji. Nasıl çözümlenebilir, aslında ancak faziletle çözümlenebilir. Sonunda birisi öbürünün hakkını teslim etmesi lazım, o olmadıkça sadece mantıkla, sadece kendini savunmakla kendini ileri sürmekle sonuç alınamaz. Bunun klasik bir misali vardır. Hukuk tahsili yapılırken ilk anlatılan bir hikayedir bu. Eski Yunan'da öğretim paralı. Hukukçu olmak isteyen öğrenci gidiyor bir hocada okuyor. Hukuk bilimini öğreniyor, bitirmiş avukat olacak. Hocası diyor ki; şimdi gideceksin bir davayı savunacaksın, kazandığın zaman bir ücret alacaksın. O ilk alacağın ücreti bana getireceksin. Çünkü, ben sana öğretmeseydim o davayı kazanamazdın. Ben sana mesleği öğrettim, hukuku öğrettim, o yüzden ilk kazandığın parayı bana getireceksin. Öğrencisi de diyor ki, yok öyle değil hocam eğer kazanırsam demek ki ben gayret etmişim bu bilimi öğrenmişim, o benim hakkımdır. Eğer kaybedersem bu sizin yüzünüzdendir. Öğrenci devamlı kaybedersem sizin yüzünüzdendir, hoca kazanırsa benim yüzünüzdendir diyor. Peki bunda hangisi haklı, hangisi haksız. Hukukta ilkin bunu söylerler, aslında savunmaya bağlıdır derler. Yani kim iyi savunursa, o haklı. Peki savundular ikisi de, iddia sonsuza kadar devam eder, çünkü mantıkla bunun içinden çıkamazsınız. Ne yapması lazım, devreye erdem, fazilet girmesi lazım. Öğrenci demesi lazımki hocam tabii elbette sen bana öğretmeseydin ben bu davayı kazanamazdım. Veya hocanın demesi lazım gelir ki ona, evladım sen gayret ettin bu mesleği öğrendin, bu para senin hakkındır. O zaman çözülür bu yoksa, tartışma devam eder gider. Her ikisini de savunabilirsiniz, işi ego açısından alırsak bunun çözümü yoktur. Bugün mesela bizim 50-60 yıllık demokrasi tecrübe-

sine genel bir bakış atarsak aynı durumu görürsünüz, bitmeyen tükenmeyen tartışma. 50-60 yıl önceki tartışma tekerrür ediyor.

FAZİLET MUSLUKLARI KURUMUŞ, SÖZDE ADALET TOPLUMU OLMAYA ÇALIŞIYORUZ

Hatta geçenlerde şöyle bir durum oldu. Anayasa mahkemesi başkanın konuşmasından sonra bir eleştiriler oldu. Bir sitede de benim 1968 yılında Sütun kitabında da olan bir yazıyı almış, işte diyor sanki bugün aynı şey devam ediyor.

<http://www.haber7.com/yazarlar/hasan-ozturk/1152298-aymnin-bugununu-50-yil-oncesinden-gordu>

Bu durumun sebebi nedir. Sebebi, toplumumuz fazilet toplumu olmaktan çıkmış, sadece sözde adalet toplumu olmak için çaba sarf ediyor. Tabi bunun da sonu yok. Bizim yeniden fazilet mekanizmasını, toplumumuzda geçmişte işleyen fazilet kurumlarını yeniden kurarak işletmemiz lazım. Hani çeşmeler kurur ya onun gibi fazilet muslukları kurmuş su akıyor oradan ama biz bunun farkında değiliz.

ÖNCE BAŞKASININ HAKKINI ARAMAMIZ LAZIM

Bize deniyor ki, Avrupa'dan aldığımız fikirle işte hakkınızı savunun. Herkes hakkını savunuyor ama karşı tarafın hakkını hiç düşünmüyor. Fazilet odur ki önce karşınızdakinin hakkını düşüneceksiniz. Önce onu düşüneceksiniz. Evet, hak aramamız lazım hepimizin ama kendimizin hakkını değil, başkasının hakkını aramamız lazım. Bizden başkasının hakkını aramamız lazım, bizim de hakkımızı başkası araması lazım. Batı'daki gibi değil herkes kendi hakkını arasın, o düzen olmaz. Gördük onları, Faşizm bir iflas, Nazizm öyle oldu Komünizm öyle iflas etti. Daha önce yaşadıkları hürriyet şu bu iflas etti sonra imparatorluklar dünya savaşlarına dönüştü. Sonunda Avrupa özgürlüğünü bile kaybetti. Aslında Avrupa bugün Amerika'nın

himayesi altında bir bakıma, yani tabi nezaketle onlara hatırlatmıyor bağımsız değilsiniz diye ama bağımlıdırlar. Avrupa bugün Amerika'ya bağımlıdır. Doğu Avrupa'da Rus hakimiyeti vardı, biraz daraldı. Şu anda Ukrayna olayı, bu iki hakimiyetin çarpıştığı yerdir. Yani Amerika ve Rusya orada çarpışıyor. Ukrayna, beyaz Rusya şu bu değil, hakimiyet çarpışıyor.

AVRUPA ADALET FİKRİYLE BİR YERE VARAMADI

Avrupa fazilet düzenini kuramadığı için, buna yanaşmadığı için sadece kendini düşündüğü adalet fikriyle bir yere varamadı. Ve sonunda Amerika'ya kaptırdı ve diyelim ki Rusya, bir de Çin, tabi eskiden beri var olan bir gerçeklikte o, şimdi bunlar bütün dünyayı tehdit ediyor. Çünkü fazilet temeline dayanmıyorlar.

İSLAM DÜNYASINDA BÜYÜK SIKINTILAR VAR

İslam dünyası da paramparça olmuş, bölünmüş ve bir türlü toparlanamıyor. Her yerde büyük ağrılar, sızılar, büyük sıkıntılar var. Bunun sebebi faziletten yoksunluktur. Dediğimiz gibi, bir medeniyet ancak üç temel fikrin gerçekleşmesiyle ayakta durur. İyilikle yaparsınız, adaletle yerine getirirsiniz bir de bunu güzel yerine getirme vardır. Bir insana bir doğruyu söylerken bunu güzel söylemek vardır. Bir yüze çarparak bir şeyi söylemek var, bir de bunu düşünüp taşınıp en kırmayacak, en incitmeyecek şekilde söylemek vardır ki; işte bu da güzellik ideası.

HAKİKAT VE FAZİLET İDEALARINI İHMAL ETMİŞLER

Diğer medeniyetlerde gördüğümüz en büyük eksiklikler; doğruluk, hakikat temeli yok, iyilik, fazilet temeli de yok. Sadece adaletle onların iddiası olan hak aramak ve birazda estetikle ayakta duruyorlar. Adalet ve güzelliği güya hedef alıyorlar. Ama hakikat ve fazilet idealarını ihmal etmişler. O yüzden Avrupa medeniyeti Rönesans'tan sonra eski Roma ve Yunan'ın dirilişi tecrübesidir, bu tecrübe başarıya ulaşamamış. Ve şu anda da tam bir belirsizlik ve karanlık içinde gemi okyanusta gidiyor. Batı'nın durumu böyle.

ÇİN'İN GELECEĞİ DE KARANLIKTIR

Doğu'da da bildiğimiz eski Çin medeniyeti var, tabi bir takım estetik ciheti var. Fakat orada da Çin hükümdarlarının büyük, bir nevi hakimiyeti zulüm var insanlara. Sonunda Çin imparatorluğu battı, fakat şimdi yeniden bir doğuş yapmak istiyor. Nereye gideceğini söylemek mümkün. Yani onunda fazilet temeli olmadığından ve dünyaya hakimiyet için gelişme emmareleri gösterdiği için geleceği yok, bana göre. Bunu nereden anlıyoruz, Doğu Türkistan'da ezan okuyan namazını kılan insanları bile tarayıp öldürüyor, insan hakkını tanımıyor, bunun yaşaması mümkün değil, istediği kadar güçlü olsun. Ekonomi iyi, olabilir. Milyarlarca insan çalışırsa, hiçbir hak iddia edmeden bir nevi diktatörlük altında çalışırsa, tabi ki sonucu bellidir.

HZ. İBRAHİM'İN BAŞKALDIRISI: İSLAM MEDENİYETİNİ TEMSİL EDER

Roma'nın ve Yunan'ın dayandığı şey, eski Mısır'dır. Mısır firavunlar hakimiyeti, oradan almışlardır medeniyet dediğimiz olguyu. Dünya, imar, estetik açısından büyük bir medeniyet, işte ehramları ortadadır. Fakat bunu zulümle yapınca, fazilet yoksunluğu olunca uzun süre devam edememiş çökmüştür. Bu Kur'an-ı Kerim'de onun için firavunlar üzerinde durur. Mısır medeniyetinin de temeli Mezopotamya medeniyetidir. Bu medeniyetinde sonunu getiren Nemrut hadisesidir. Nemrut'a karşı çıkan Hz. İbrahim'dir. İşte temeli doğruluk, fazilet, adalet ve güzellik ideasının medeniyeti olan İslam medeniyetini; Hz. İbrahim'in o başkaldırısı temsil etmektedir. Nemrut'un hakimiyetine, zulümüne, kendini tanrı görmesine, Allah vardır sen hiçbir şey değilsin diyerek başkaldırısıdır. Bizim medeniyetimiz oradan gelir, onun en son ve en mükemmel şeklidir İslam medeniyeti.

ERDEMDEN VAZGEÇİP EGOYU YÜCETMENİN SIKINTISINI YAŞIYORUZ

Bugün çektiğimiz sıkıntı o medeniyetini bırakıp; sözde bazı konularda ilerlemiş olan, teknolojiye, bilimde dünya hayatında, güç konusunda ilerlemiş olan Batı'ya özenme yüzünden, o kendi medeniyetimizin temel şeyi olan; hakikat, doğruluk, iyilik ve güzellik ideasını kaybetme yani sonuç itibarıyla erdem sitesini adeta devam ettirmekten vazgeçip, onun yerine egonun hakimiyetine dayanan, güç devleti, güç toplumu olmak çabası. Tıpkı Batı'daki ve Çin'deki gibi. Çin daha farklı belki o daha uzun konuşulabilir. Fakat o da bir yanıyla güç toplumu.

DİRLİŞ: YENİDEN FAZİLET TOPLUMU OLMAKTIR

İki güç toplumu arasında İslam; doğruluk, hakikat ve fazilet toplumdur. Şimdi bizim insanlarımızın, düşünürlerimizin, yeniden bu konuya eğilmesi, yeniden toplumumuzun tıkanan damarlarının açılması ve kuruyan akışın tekrar harekete geçirilmesi, yani doğruluk, erdem, fazilet ve güzellik çağırının yeniden açılması ve güncelleştirilmesi geçmişten güç, kuvvet, ışık alarak bu güne taşınması ve bugünde yeniden doğrulması. İşte bizim diriliş dediğimizde bu hadisedir.

DAVRANIŞIMIZDA FAZİLETİ ESAS ALDIĞIMIZ ZAMAN MESELELERİMİZ ÇÖZÜLECEK

Bu olduğu takdirde İslam dünyasındaki bu parçalanmışlık gider hepsi bir millet olduklarını idrak ederler. Coğrafya, ırklar, töre, dil farkları bizi bağlamaz. Bizi bağlayan hepimizin ortak noktası hakikat, iyilik ve güzellik ideasında buluşmamız, İslam medeniyetinde buluşmamızdır. Hepimizin Müslüman olması ve İslam'ı yaşaması, İslam hayat tarzı, İslam düzenini yaşamasıdır. Buna vardığımız zaman ve davranışımızda da fazileti esas aldığımız zaman meselelerimiz çözülecektir. Yoksa, işte Batı'dan aldığımız sözde hak, hukuk, demokrasi prensibi ile hareket edersek, herkes kendine yonttuğu takdirde bir çözümü yok. O hukuk hocasıyla, öğrencisinin sürekli tartışması gibi. Biz de 50-60 yıldır müşahede ediyoruz, Demokrat Parti-CHP tartışması, bitmez tükenmez sonu olmayan bir tartışma. Çünkü hiçbiri senin hakkında

var demez, hepsi kendisi haklıdır, karşıdaki tamamen haksızdır, her konuda. Buradan bir yere varılamaz. Eğer insanlar, faziletle, erdemle, iyilikle, güzellikle hakikatle, doğrulukla hareket etse; anlaşmak her zaman mümkündür.

ÇALIŞMA BAŞKASI İÇİNDİR

Onun için bizim önce İslam'a dönmemiz ve İslam'ı en temiz, en saf en temiz, en berrak haliyle, yeniden bulmamız, ona ermemiz, sonra birbirimize karşı adaletten de ötede faziletle hareket etmemiz gerekir. Her şeyden önce, başkasını düşünmek lazım. Hatta bu rızk konusunda da İslam'da caridir (genel). Yani çalışmamız lazım, bunu kendi rızkımızı kazanmak için yaparız, görüntüsü odur. Ama hakikatte, Allah hepimizin rızkını tekeffül etmiştir, kimse aç kalmaz. Peki o zaman niye çalışıyoruz? Herkes bir başkasının rızkını temin eder. Yani diyelimki, çalışacağız, kazanacağız, fakat başkaları için bizden başkası için, kendimiz için değil, kendi rızkımızı Allah tekeffül etmiştir. Bunu oturupta bir miras yedi gibi, bir asalak gibi yemek de var. Ama bir de sen de çalışırsın, başkalarının hizmetinde olursun, hepimizin rızkı verilir. İslam toplumunda çalışma başkaları içindir.

EN LAYIK OLANI ÖNE GEÇİRMEDİR İSLAM DÜZENİ

Size bir şey teklif edildiği zaman yani diyelim bir mevki teklif edildiği zaman, İslam'da önce şöyle düşünülür; acaba birinin hakkını yiyor muyum, birinin önüne geçiyor muyum, bu görevi benden daha iyi yapan var mıdır. Onu öne geçirme düzenidir İslam düzeni. Böylece bu düzen en parlak bir hayat yaşanmış, bugün unuttuğumuz bir toplum fazilet toplumu yaşanmıştır. Bunun binlerce misali vardır. Bunu unutmamalıyım. Güncel bir çok konu oluyor, bunu yaşıyoruz fakat bunların hepsi gelip geçidir. Ve İslam aleminin içinde bulunduğu acıklı durum devam etmektedir.

DİĞERİNİN HAKKINI SAVUNAN KAHRAMANLARA İHTİYAÇ VAR

Bunu aşmamız için bizim önce tekrar İslam'ın gerçek anlamı olan fazilet medeniyeti yolunu tutmamız bunu ideal olarak kabul etmemiz ve bunun için doldurmamız lazım, geçmişi inceleyerek, düşünerek. Ve ondan sonra bunu gerçekleştirmemiz lazım. Buna çalışmamız lazım, kalıcı olan bu, sonuç getirecek olan çalışmada budur. Diriliş'te budur. Tekrar kendi sitemizi kurmamız lazım, İslam alemi için bunu yapmamız lazım ve insanlık için, insanlık da bizden bunu bekliyor. Diriliş nesli bunu yapacaktır. Kendi hakkını değil toplumun, herkesin diğer mümin kardeşinin hakkını savunan kahramanlar olarak hareket edecektir. İslam'ın yeni toplumunda yani İslam'ın dirilişi toplumunda bu olacaktır inşallah. Ve insanlık tarihinde yeni bir çağ açılacaktır inşallah. Buna hepimiz çaba sarf edeceğiz ve bunu gerçekleştireceğiz.